

CUPRINS:

Cuvânt înainte 9

1. „Domnesc relele...” 11

Punerea Pietrei Fundamentale la 20 septembrie 1913

Conferință ținută la Dornach, 15 februarie 2013

2. Comunitatea michaelică suprasensibilă și destinul Societății Antroposofice. 41

Conferință ținută la Dornach, 21 februarie 2013.

Note 83

Dragi prieteni,

Rudolf Steiner s-a referit în repetate rânduri la punerea Pietrei Fundamentale a primei clădiri a Goetheanumului, pe 20 septembrie 1913, și în anii care au urmat acestui eveniment. Trebuiau rememorate „ideile”, „senzațiile” și „sentimentele” care s-au deșteptat în suflete în timpul punerii Pietrei Fundamentale, „în ceasul sărbătoririi în comun”, adică înălțare în conștiință acele „sentimente incandescente”, după spusele lui Rudolf Steiner. Încă din 20 septembrie 1913 el cerea ca procesul punerii Pietrei Fundamentale să fie nu numai urmărit în mod activ, ci să fie preluat în profunzimile existenței, în dimensiunea destinului propriei vieți: „Încercați să vă înscrieți în sufletele voastre măreția momentului pe care îl parcurgem în această seară,”? Rudolf Steiner a vorbit în acest fel despre o „înscriere” durabilă și de ceva ce „va fi parcurs”, adică nu despre un eveniment spiritual unic ci despre un act cu desfășurare continuă, despre un proces care ascunde în sine o calitate zguduitoare sau chiar dureroasă. Conștiința a ceea ce a fost „parcurs” trebuie păstrată și chiar reînnoită mereu, adică nu trebuie să fie dată uitării niciodată. Amintirea în spirit trebuie exersată concret și legată de partea de voință a existenței proprii – în acțiunea cosmică orientată spre viitor.

Rudolf Steiner spera că acele procese ale conștiinței pe care el le conturase în schițe concise (pentru momentul punerii Pietrei Fundamentale și în sfera amintirii active a acesteia) se vor desăvârși în sufletele fiecărui antroposof, într-o acțiune intenționată și în același timp în domeniul social. Acestea constituiau o misiune nu numai pentru fiecare dintre participanții la punerea Pietrei Fundamentale în parte, ci pentru comunitate a Societății Antroposofice în miezul ei unificator, în propria sa ființă.

Punerea Pietrei Fundamentale a clădirii de la Dornach a fost într-un tot o acțiune extrem de serioasă – prin ceea ce pregătea și iniția, dar și prin conjunctura istorică a momentului. „Ne aflăm în acest moment, conduși de karmă, într-un loc unde suntem pătrunși de curenți spirituali importanți: simțim în această seară în noi seriozitatea situației” spunea Rudolf Steiner în scurta sa alocuțiune de după realizarea acestei acțiuni în seara zilei de 20 septembrie 1913. Cercul persoanelor adunate în jurul lui era relativ mic iar evenimentul nu atrăgea în mod deosebit atenția – se petrecea în și în jurul unei mici gropi de fundație, în ploaie, pe o colină noroioasă în apropiere de Basel. Totuși ceea ce se îndeplinea sub privirile și în auzul celor adunați acolo nu era numai un proces local în interiorul comunității antroposofilor, respectiv al grupului de participanți. De fapt Rudolf Steiner îi chema pe cei adunați laolaltă să-și îndrepte conștiința asupra situației existente în acel moment pe plan mondial și îndeosebi asupra poziției omului în cadrul ei. El a vorbit despre necesitatea presantă de spiritualizare a civilizației, care în prezent trăiește ca aspirație în nenumărate suflete omenești – dar numai în forma „speranței în Spirit”: „Priviți în jurul vostru, dragi surori și frați, cum această aspirație nedefinită, această speranță nedefinită se îndreaptă spre Spirit în omenirea actuală!”? De cele mai multe ori aspirația spirituală a omului, a continuat Rudolf Steiner, rămânea neînțeleasă, nu-i era clară nici lui însuși; oamenii nu știau încotro se duc, în ce direcție trebuie să se îndrepte calea lor lăuntrică – acțiunea lor abătându-se de la realitate și de la temerile ascunse. Ahriman falsifică perspectiva, calea, adevărul și viața și generează o groază în conștiință de spiritual, o teamă care ține de constituția fundamentală a omului modern, cu spirit critic-sceptic, care se distanțează.

Imaginea viitorului, așa cum a fost schițată de Rudolf Steiner în seara zilei de 20 septembrie 1913 (și în alocuțiunile comemorative care au urmat) era din mai multe puncte de vedere mai mult decât sumbră – „*deja avem în față vremuri în care sufletele se vor pustii, căci atmosfera spirituală aflată sub influența materialismului nu dă acestor suflete niciun fel de forță vitală*”. „Pustiirea” sufletesc-spirituală, după expresia lui Rudolf Steiner, va apărea deja pe scară largă în următoarea generație și va fi activă, dacă nu se va reuși să se ajungă ca un impuls spiritual puternic să pătrundă în civilizație: „Cei care astăzi sunt copii mici vor avea de întâmpinat o viață în care li se va pune neconținut întrebarea – nu în mod teoretic, ci chiar de către însăși viața: De ce trăim? Care este rostul acestei existențe deșarte? – Și în fața sufletelor noastre se vor arăta, înspăimântătoare, chipurile palide, marcate de nevoile și grijile vieții, ale copiilor mici de astăzi, cărora nimic din

viața materială nu le poate aduce lăuntric strălucirea care să ofere sufletului mângâiere în fața acelei pustiiri, care poate să ocupe un loc în viața oamenilor numai și numai dacă materialismul există în el.” Întrebările legate de sensul vieții, al existenței proprii și de biografia individuală, care acționează în subconștientul fiecărui suflet omenesc sunt, după spusele lui Rudolf Steiner, deturnate, înăbușite și date la o parte de materialismul care domină civilizația noastră – o situație pe care martorii la punerea Pietrei Fundamentale nu trebuiau doar să și -o imagineze, ci și să *o simtă* și să *o îndure*: „Atunci apare, dragii mei prieteni, acea milă profundă, acea compasiune atotcuprinzătoare care pătrunde în suflet, acea participare sufletească alături de cei care urmează să vină – și care vor putea să considere că merită să trăiești pe Pământ doar atunci când în atmosfera spirituală a acestui Pământ se va fi pregătit ceea ce poate fi oferit de Știința spirituală.

Să simțim, dragi surori și frați, aceste temeri.

Rudolf Steiner a vorbit – fără patos – de un „strigăt”, un „strigăt de dor de Spirit” care printr-o întoarcere reală către actualitate nu ar fi suprauzibil și care cere un răspuns real: „Să ne simțim înconjurați de suflete de oameni în care răsună strigătul dorului de Spirit”!

În expunerile sale cu privire la „Evanghelia a cincea”, la numai două săptămâni după punerea Pietrei Fundamentale la Dornach, Rudolf Steiner a trebuit să înceapă să prezinte copilăria și tinerețea lui Iisus din Nazaret dinainte de botezul în Iordan, ca proces al unei experiențe a suferinței din ce în ce mai intense legate de situația spirituală a omenirii! Conform celor prezentate de Rudolf Steiner la Oslo și după aceea, în conferințele ținute în Germania, Iisus a perceput declinul vechilor religii misteriale, căderea lor în material și lipsa lor totală de perspective. În viața exterioară el nu a întâlnit decât puține lucruri distructive sau chiar catastrofale în lumea sensibilă, fizică. Totuși Iisus din Nazaret a simțit și a recunoscut că omenirea și viața ei pe Pământ se vor îndrepta spre prăpastie, dacă nu se va produce o mișcare spirituală nouă. El a auzit strigătul în aparenta tăcere – o situație și o experiență prin care a trecut la rândul său și Rudolf Steiner în deceniile de la sfârșitul secolului XIX și începutul secolului XX, în alte condiții de conștiință și de perioadă istorică. La „răspântia timpurilor” era necesar un început absolut nou, o „străluminare macrocosmică”, pentru ca evoluția omenirii să se poată desfășura mai departe în direcția bună și pentru ca forțele vieții să fie salvate pe Pământ. Dintr-un anumit punct de vedere o situație comparabilă s-a înregistrat și în epoca modernă – la trecerea de la secolul XIX la secolul XX și la vremea de dinainte de ziua arhangelului Michael a anului 1913, cu mai puțin de 11 luni înainte de izbucnirea unui război cumplit, foarte tehnologizat, care a durat mai mulți ani, a aruncat lumea într-o prăpastie de o amploare nemăiîntâlnită până atunci și care ținea de „karma materialismului”. („Într-o anumită privință acest război este karma materialismului). La trei luni după punerea Pietrei Fundamentale (și cu trei luni înainte de moarte) Christian Morgenstern îi scria vechii sale prietene Marie Goettling, o fiică de pastor din Sorau care era foarte pornită împotriva antroposofiei, foarte neînțelegătoare:

Vezi cum arată lumea de azi, compar-o cu tinerețea ta. Aduă încă cincizeci, încă optzeci de ani și ea va fi cuprinsă în așa măsură de pustiire, că oamenii nu vor mai dori să trăiască, dacă nu vor mai exista cel puțin unele insule de spiritualitate; dacă până atunci acestea nu ar fi fost *pregătite dinainte* de către o minoritate infimă. Acesta este ajutorul pe care *noi* trebuie să-l acordăm și de a cărui tragică necesitate se pare că tu nu vrei să-ți dai seama. Creștinătatea este cea care cheamă astăzi și de care nu vor să știe nici biserica oficială nici numeroasele biserici private, care nu se îndepărtează decât în aspecte mărunte de opinia generală a bisericii. Nu vezi că ceea ce se remarcă prin indiferență trebuie să fie înlocuit de ceva nou, că există o *nouă* lucrare creștină, deoarece cele vechi nu mai sunt suficiente; că trebuie să se instaureze o *nova vita* pentru adepții lui Christos, care să nu însemne numai să fii bun, să faci binele, ci *în plus* să cauți acele mijloace care sunt necesare pentru evoluție și a căror cultivare corespunzătoare este singurul lucru ce poate împiedica ca până și cea mai mare bunăvoință, cea mai mare iubire să nu sfârșească până la urmă în disperare.

Nu poți vorbi despre tine însuși decât parțial, dar când faci acest lucru, trebuie să spun că nu știu unde aș fi fost astăzi dacă nu aș fi făcut ca viața să-mi devină de înțeles și suportabilă prin

cunoștințele teosofice. Aș fi ajuns la disperare, la nebunie, implicat pe undeva în vreo revoluție, în filistinism – sau poate nu aș mai fi fost nicăieri dincoace de mormânt?

Câțiva ani mai târziu Rudolf Steiner va desemna clădirea de la Dornach ca fiind „emblema pătrunderii” unui nou impuls spiritual în evoluția Pământului și a culturii – ca o necesitate absolută pentru a se putea depăși efectiv „punctul mort” la care ajunsese procesul civilizației. *„Antroposofia este calea de cunoaștere care trebuie să conducă spiritualul din ființa umană la spiritualul din Univers.”*

*

În luna iulie a anului 1912, atunci când Rudolf Steiner pune în scenă la Munchen a treia sa Dramă-Misteriu, referitoare la Păzitorul pragului, și scrisese cartea *Un drum spre cunoașterea de sine*, a fost inițiat la University College din Londra primul „Congres Internațional de Eugenie” – la care au participat aproape 700 de oameni de știință marcanți (printre care se aflau medici, biologi, antropologi, filosofi și teologi) și numeroși politicieni – președinte de onoare fiind fiul lui Charles Darwin, președintele Societății Britanice de Eugenie. Se pune problema ameliorării genetice a rasei umane și a aptitudinilor ereditare prin acțiuni individuale și oficiale – prin controlul nașterilor în cazul celor „de calitate inferioară” (prin interzicerea căsătoriilor și sterilizare) și creșterea ratei natalității la cei „valoroși”. Se preconiza instituirea la nivel de stat a unui principiu de selecție pozitivă pentru a garanta efectiv viitoarele „capacități ale rasei noastre”, idee propagată încă din 1895 de Alfred Ploetz, care susținea prioritatea „igienei rasei” și „a binelui rasei” față de „binele individului”. Ploetz, care făcea parte dintre „eugeniștii” germani de frunte și era o personalitate de prim rang a Congresului de la Londra, în lucrarea sa din anul 1895 (*Capacitatea rasei noastre și protecția celor slabi. Eseu cu privire la igiena rasială și relația sa cu idealurile umane, îndeosebi cu socialismul*) a formulat printre altele o pledoarie pentru omorârea „blândă”, cu ajutorul morfinei, a copiilor debili sau cu malformații – și uciderea gemenilor identici și a tuturor copiilor cu părinți în vârstă de peste 45 de ani (mama) respectiv 50 de ani (tatăl) sau care aveau deja șase copii. – Toate acestea erau tipice și simptomatice pentru „spiritul” timpului și pentru întunecarea tot mai drastică – și mai dramatică – a imaginii omului și a conștiinței omului. Rudolf Steiner, a cărui operă antroposofică era diametral opusă acestei negări a individualității omenești, a avertizat asupra pericolelor îngrozitoare care erau legate în realitate de ideile de „reproducere selectivă” a rasei respectiv de „patrimoniu genetic național” – „și va veni vremea, poate într-un viitor nu prea îndepărtat, în care la un congres de genul celui care a avut loc în anul 1912, lucrurile se vor prezenta cu totul altfel, vor apărea cu totul alte tendințe...” „Materialismul își va arăta cu grabire consecințele.”